

МІЖНАРОДНИЙ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
«ЄВРОПЕЙСЬКА ШКОЛА БІЗНЕСУ»**

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ЕКОНОМІКА ПІДПРИЄМСТВ РІЗНИХ ФОРМ
ВЛАСНОСТІ**
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	073 «Менеджмент»
Освітня програма	Менеджмент
Спеціальність	075 «Маркетинг»
Освітня програма	Маркетинг

Робоча програма навчальної дисципліни «**Економіка підприємств різних форм власності**» складена на основі освітньо-професійної програми «Маркетинг» для першого (бакалаврського) рівня 075 спеціальності «Маркетинг», освітньо-професійної програми «Менеджмент» для першого (бакалаврського) рівня 073 спеціальності «Менеджмент» та навчальних планів №073бд/23-01, №073бз/23-02, №075бд/23-05, №075бз/23-06 затверджених Вченою радою Університету «30» травня 2023 року, протокол № 4.

УКЛАДАЧ ПРОГРАМИ: Приймак Наталія Володимирівна, в.о. завідувача кафедри менеджменту, фінансів та бізнес-адміністрування, кандидат економічних наук.

РЕЦЕНЗЕНТ: Ліснічук Оксана Андріївна, доцент кафедри менеджменту, фінансів та бізнес-адміністрування, кандидат економічних наук, доцент.

Гарант ОП («Маркетинг»)

 Р. ГАЛЕНІН

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою менеджменту, фінансів та бізнес-адміністрування, протокол № 12 від «30» серпня 2023 р.

Розглянуто і схвалено Вченою радою Навчально-наукового інституту «Європейська школа бізнесу», протокол № 1 від «11» вересня 2023 р.

ВСТУП

Програма вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємств різних форм власності» складена відповідно до Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт) першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 075 «Маркетинг» та спеціальності 073 «Менеджмент».

Опис навчальної дисципліни (анотація). Дана навчальна дисципліна побудовано так, щоб здобувач вищої освіти навчився формулювати актуальні, практичні, своєчасні, науково обґрунтовані та прораховані пропозиції, щодо покращення діяльності підприємства (не залежно від розміру, організаційно-правової форми та мети господарювання). Основою для опанування такими навичками є систематичне визначення і узагальнення показників результативності та ефективності використання всіх видів ресурсів функціонуючого підприємства за даними річної фінансової звітності в динаміці по роках. Результатом вивчення дисципліни для здобувача вищої освіти є розвиток у нього економічного мислення, здатності виконувати комплексні економічні розрахунки щодо ефективного здійснення господарської діяльності на рівні підприємства.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Галузь знань 07 «УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ»	Нормативна	
Розділів – 2	Спеціальність: 075 «Маркетинг» 073 «Менеджмент»	Рік підготовки	
Змістових розділів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання		Семестр	
		2-й	2-й
		Лекції	
Загальна кількість годин – 120		22 год.	6 год.
		Практичні	
		26 год.	4 год.
знайомитися навантаження: аудиторних – 3,5 самостійної студента – 3,5	Освітній рівень: Перший (бакалаврський) рівень	Самостійна робота	
		72 год.	110 год.
		Вид контролю:	
		іспит	іспит

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методи і способи раціонального поєднання та ефективного використання всіх елементів виробничого процесу на рівні підприємства різних форм власності.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Економіка підприємства різних форм власності» базується на знаннях таких дисциплін як

«Інформаційні системи та технології», «Розміщення продуктивних сил та регіональна економіка», «Вступ до спеціальності «Маркетинг», «Вступ до спеціальності «Менеджмент», «Економічна теорія», «Статистика» та «Правознавство» .

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. **Метою** є формування системи знань і прикладних навичок щодо розробки ефективних економічних рішень у різних сферах і на різних етапах економічної діяльності підприємства, вибору найбільш перспективних шляхів розвитку виробництва, розробки різних видів планів та оцінювання економічної ефективності діяльності підприємства в ринкових умовах, способів забезпечення ефективного функціонування економіки.

1.2. Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Економіка підприємства різних форм власності» є:

- методологічних та методичних засад планування діяльності підприємства;
- визначення складових ресурсного потенціалу підприємства та шляхи його ефективного використання;
- формування та використання трудових ресурсів підприємства, системи матеріального стимулювання; методичні підходи до оцінки та планування чисельності та фонду оплати праці працівників підприємства;
- механізму формування економічних результатів господарсько-фінансової діяльності підприємства;
- оцінки ефективності господарської діяльності та пошук шляхів її підвищення;
- конкурентоспроможності підприємства та методів її оцінки.

1.3. **Компетентності та результати навчання**, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у Стандарті).

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей**:

075 «Маркетинг»	
Інтегральна компетентність	Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері маркетингової діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування відповідних теорій та методів і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК5. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

	ЗК6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК10. Здатність спілкуватися іноземною мовою. ЗК12. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності). ЗК13. Здатність працювати в міжнародному контексті.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК7. Здатність визначати вплив функціональних областей маркетингу на результати господарської діяльності ринкових суб'єктів. СК11. Здатність аналізувати поведінку ринкових суб'єктів та визначати особливості функціонування ринків
073 «Менеджмент»	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері управління або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту, характеризується комплексністю і невизначеністю умов
Загальні компетентності	ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК 11. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації. СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища. СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації. СК 4. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними. СК 5. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту. СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна:

075 «Маркетинг»	
Програмні результати навчання	ПРН 5. Виявляти й аналізувати ключові характеристики маркетингових систем різного рівня, а також особливості поведінки їх суб'єктів. ПРН 6. Визначати функціональні області маркетингової діяльності ринкового суб'єкта та їх взаємозв'язки в системі управління, розраховувати відповідні показники, які характеризують результативність такої діяльності. ПРН 10. Пояснювати інформацію, ідеї, проблеми та альтернативні варіанти прийняття управлінських рішень фахівцям і нефахівцям у сфері маркетингу, представникам різних структурних підрозділів ринкового суб'єкта.
073 «Менеджмент»	
Програмні результати навчання	ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства. ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

	ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації. ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації. ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи. ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
--	--

Після опанування дисципліни студент повинен

знати:

- законодавчу базу діяльності підприємства;
- сутність основних понять економіки—основні фонди, оборотні засоби, собівартість, продуктивність праці, вартість робочої сили;
- шляхи підвищення ефективності функціонування основних фондів, оборотних засобів, робочої сили; зниження собівартості продукції, продуктивності праці;
- сутність і завдання розрахунків показників ефективності;
- склад основних фінансово – економічних показників підприємства та методику їх розрахунку.

уміти:

- розраховувати показники ефективності використання основних фондів, оборотних засобів, робочої сили і аналізувати їх ;
- знаходити шляхи використання резервів підвищення ефективності основних фондів, оборотних засобів, робочої сили.
- визначати показники ефективності;
- самостійно розраховувати і аналізувати основні показники діяльності підприємства
- виконувати розрахунки по вибору оптимального інвестиційного проекту з кількості запропонованих;
- оцінювати соціальні та економічні наслідки приймаючих технічних та управлінських рішень.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

На вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємств різних форм власності» відводиться 120 години 4 кредити ЄКТС.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 1

Змістовий модуль 1. Економічні засади функціонування підприємства та його ресурсне забезпечення.

Тема 1. Основи економіки підприємства. Підприємство як економічний суб'єкт.

Поняття “підприємство”, його мета, функції та основні ознаки. Правові основи утворення та функціонування підприємства. Класифікація підприємств. Підприємництво як сучасна форма господарювання. Функції, риси та принципи підприємництва.

Підприємництво як сучасна форма господарювання. Виникнення та еволюція терміну “підприємництво”. Функції, риси та принципи підприємництва. Родові ознаки підприємництва. Види підприємницької діяльності. Стратегія і тактика підприємництва.

Сутність та особливості неакціонерних форм суб’єктів підприємницької діяльності. Приватне підприємство. Товариство з обмеженою відповідальністю. Товариство з додатковою відповідальністю. Повне та командитне підприємство. Сутність та особливості акціонерних форм суб’єктів підприємницької діяльності. Відкриті та закриті акціонерні товариства. Форми об’єднання підприємств, їх характеристика. Складні економічні формування.

Тема 2. Прогнозування та планування діяльності підприємства.

Поняття та характеристика ринкового типу господарювання і ринкової інфраструктури. Підприємницька діяльність, її рушійні сили, принципи, передумови та типи. Законодавче забезпечення підприємництва в Україні. Договірні взаємовідносини та партнерські зв’язки в підприємницькій діяльності.

Поняття та необхідність управління виробничою діяльністю. Еволюція концепцій управління. Цілі, завдання функції та основні риси управління підприємством. Сучасні принципи та методи управління діяльністю підприємств. Організаційні структури управління підприємством, їх характеристика. Вищі органи державного управління підприємствами та організаціями.

Прогнозування діяльності підприємства: сутність, функції, типи та методи. Види прогнозів та сфери їх застосування. Сутність планування та різновиди планів підприємства. Планування як функція управління, його принципи та методи. Система планів підприємства, їх зв’язок та порядок розроблення. Стратегічне планування і формування стратегії розвитку підприємства. Тактичне планування виробничої діяльності підприємства. План виробничої діяльності. Бізнес-планування, його характеристика.

Тема 3. Основний капітал підприємства.

Загальна характеристика капіталу і економічна природа основних фондів підприємств. Склад і структура основних фондів підприємств. Класифікація основних фондів. Облік і оцінка основних фондів підприємств. Методи оцінки. Фізичний і моральний знос. Амортизація основних фондів підприємств. Методика розрахунку норм амортизації. Амортизаційний фонд. Показники відтворення основних фондів підприємств. Показники використання, що узагальнюють основні фонди. Приватні показники використання основних фондів. Екстенсивне й інтенсивне використання основних виробничих фондів. Шляхи поліпшення використання основних фондів. Відмінність структури

основних фондів транспорту від структури основних фондів інших галузей народного господарства.

Тема 4. Оборотний капітал підприємства

Економічна сутність оборотних коштів підприємств. Склад і структура оборотних коштів підприємств (оборотні фонди і фонди обігу). Класифікація оборотних виробничих фондів. Нормування оборотних коштів підприємств. Незавершене виробництво Витрати майбутніх періодів. Нормування норм витрат і норм виробничого запасу. Показники використання оборотних коштів. Оборотність оборотних коштів. Особливість оборотності оборотних коштів на транспорті. Шляхи прискорення оборотності оборотних коштів.

Тема 5. Трудові ресурси підприємства

Трудові ресурси на підприємстві (трудові відносини, наукові принципи організації праці, трудовий договір або контракт). Структура персоналу підприємства, чинники, що впливають на неї. Кадрова політика підприємства та управління персоналом.

Продуктивність праці, показники та методи її вимірювання. Продуктивність живої і суспільної праці. Класифікація резервів підвищення продуктивності праці (підвищення технічного рівня виробництва; поліпшення організації виробництва і праці; зміна зовнішніх умов. Структурна зміна у виробництві.)

Сутність заробітної плати в ринковій економіці і принципи її організації. Функції, принципи організації та регулювання заробітної плати. Форми і системи заробітної плати. Фонд споживання підприємств. Його складові частини.

Тема 6. Фінансові ресурси (капітал підприємства)

Операційна діяльність – основна діяльність підприємства. Показники витрат операційної діяльності підприємства. Економічні показники управління доходами від операційної діяльності. Організація витрат та доходу операційної діяльності.

ЗМІСТОВИЙ РОЗДІЛ 2

Змістовий модуль 2. Основні види діяльності підприємства та оцінка результатів його діяльності.

Тема 7. Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства

Економічна сутність капітальних вкладень. Їхній склад і структура (нововведення, інвестиції, інтелектуальний потенціал, інвестиційна стратегія підприємства).

Загальна (абсолютна) економічна ефективність, її показники. Порівняльна економічна ефективність, її показники, методики розрахунку. Термін окупності, коефіцієнт ефективності капітальних вкладень, приведені витрати. Закордонний досвід визначення економічної ефективності капітальних вкладень.

Вихідні економічні концепції оцінки ефективності інвестицій. Основні економічні показники

Тема 8. Виробничий процес та методи організації промислового виробництва

Характеристика техніко-технологічної бази виробництва. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства. Технологічна уніфікація та стандартизація. Виробнича потужність підприємства, чинники, що впливають на неї. Методи визначення виробничої потужності на підприємствах.

Економічне значення матеріально-технічно забезпечення підприємства. Форми матеріально-технічно забезпечення підприємств. Визначення запасу матеріальних ресурсів на початку року. Визначення потреби сировини і матеріалів. Запаси матеріалів та їх регулювання. Технологія закупівлі матеріально-технічних ресурсів. Сутність виробничої логістики. Організація виробництва. Прогресивні способи організації виробничих логістичних систем. Синхронізація циклів виробництва.

Тема 9. Забезпечення конкурентоспроможності продукції

Загальні положення та фактори конкурентоспроможності. Конкурентоспроможність товару. Конкуренція успіху підприємства, пов'язана з якістю продукції. Поняття якості продукції, необхідність і зазначення її підвищення в сучасних умовах.. показники і методи оцінювання якості продукції. Управління якістю продукції. Стандартизація продукції: поняття, елементи та принципи здійснення. Економічна ефективність і шляхи підвищення якості продукції.

Тема 10. Витрати на виробництво та реалізацію продукції

Економічна сутність вартості і собівартості продукції. Класифікація витрат віднесених на собівартість (по економічним елементам і статтях калькуляції.). Прямі і непрямі, основні і накладні витрати. Методика розрахунку витрат по статтях калькуляції. Види і показники собівартості. Шляхи зниження собівартості продукції підприємств.

Особливості розрахунку собівартості транспортної продукції. Чинники, що визначають рівень собівартості перевезень. Витрати, що залежать і не залежать від обсягу перевезень, від безпосадовчої діяльності перевезень, від швидкості польоту. Впливи вимог безпеки польотів, охорони праці і навколишнього середовища на собівартість транспортної продукції. Основні шляхи зниження собівартості транспортної продукції. Тарифи, як система цін продукції транспорту.

Тема 11. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства

Суть, форми і методи організації фінансової діяльності підприємства. Поняття і види прибутку підприємств. Чинники, що впливають на формування розміру прибутку. Розподіл прибутку підприємств. Основні функції і шляхи

збільшення прибутку підприємства. Рентабельність як узагальнюючий показник ефективності діяльності підприємства, її види і показники.

Тема 12. Ефективність діяльності підприємства

Ефективність впровадження інновацій та інвестицій. Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності. Напрямки удосконалення інноваційно-інвестиційної діяльності підприємства.

Економічна сутність та загальна характеристика видів ефективності. Види ефективності виробництва (продуктивності системи) за окремими ознаками. Система показників ефективності виробництва. Вимірювання економічної ефективності ресурсів і витрат. Оцінка соціальної ефективності.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Економічні засади функціонування підприємства та його ресурсне забезпечення												
Тема 1. Основи економіки підприємства. Підприємство як економічний суб'єкт.	10	2	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 2. Прогнозування та планування діяльності підприємства.	10	2	2	-	-	6	10	-	1	-	-	9
Тема 3. Основний капітал підприємства.	9	2	2	-	-	5	11	2	-	-	-	9
Тема 4. Оборотний капітал підприємства	9	2	2	-	-	5	10	-	1	-	-	9
Тема 5. Трудові ресурси підприємства	9	2	2			5	10					10
Тема 6. Фінансові ресурси (капітал підприємства)	9	2	2			5	10					10
Контрольна робота №1	4	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим розділом 1	60	12	14	-	-	34	61	2	2	-	-	57
Змістовий розділ 2 Основні види діяльності підприємства та оцінка результатів його діяльності												
Тема 7. Інвестиційна та інноваційна діяльність підприємства	9	1	2	-	-	6	10	-	-	-	-	10
Тема 8. Виробничий процес та методи організації промислового виробництва	9	1	2			6	10	-	-	-	-	10
Тема 9. Забезпечення конкурентоспроможності продукції	10	2	2	-	-	6	11	2	1	-	-	8
Тема 10. Витрати на виробництво та реалізацію продукції	10	2	2	-	-	6	10	-	1	-	-	9

Тема 11. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	10	2	2			6	10	2				8
Тема 12. Ефективність діяльності підприємства	8	2	-			6	8	-				8
Контрольна робота №2	4	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	-
Разом за змістовим розділом 2	60	10	12	-	-	38	59	4	2	-	-	53
Усього годин	120	22	26	-	-	72	120	6	4	-	-	110

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теорії підприємств і основи підприємництва	2
2.	Види підприємств, їх організаційно-правові форми	2
3.	Структура та управління підприємством.	2
4.	Ринок і продукція	2
5.	Планування діяльності підприємства	2
6.	Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	2
7.	Капітал підприємства	2
8.	Інвестиції та інноваційна діяльність	1
9.	Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	1
10.	Організація виробництва і забезпечення якості продукції	2
11.	Витрати на виробництво та реалізацію продукції	2
12.	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	4
13.	Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	2
14.	Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	2
Разом:		22

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни семінарські заняття не передбачені.

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теорії підприємств і основи підприємництва	2
2.	Види підприємств, їх організаційно-правові форми	2
3.	Структура та управління підприємством.	2
4.	Ринок і продукція	2
5.	Планування діяльності підприємства	2
6.	<i>Контрольна робота №1</i>	2
7.	Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	2
8.	Капітал підприємства	2
9.	Інвестиції та інноваційна діяльність	2
10.	Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	2
11.	Витрати на виробництво та реалізацію продукції	2
12.	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	2
13.	<i>Контрольна робота №2</i>	2
Разом:		26

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Програмою навчальної дисципліни лабораторні заняття не передбачені.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Теорії підприємств і основи підприємництва	6
2.	Види підприємств, їх організаційно-правові форми	6
3.	Структура та управління підприємством.	5
4.	Ринок і продукція	5
5.	Планування діяльності підприємства	5
6.	Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці	5
7.	Капітал підприємства	5
8.	Інвестиції та інноваційна діяльність	5
9.	Техніко-технологічна база і виробнича потужність підприємства	6
10.	Організація виробництва і забезпечення якості продукції	6
11.	Витрати на виробництво та реалізацію продукції	6
12.	Фінансово-економічні результати діяльності підприємства	6
13.	Розвиток підприємства: сучасні моделі, трансформація та реструктуризація	6
14.	Економічна безпека та антикризова діяльність підприємства	6
Разом:		72

9. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

До комплексних індивідуальних науково-дослідних завдань (ІНДЗ) з дисципліни «Економіка підприємства різних форм власності» віднесено розроблення презентації на задану тему. Розроблення презентації спрямоване на оволодіння компетентностями з підбору і самостійної роботи з різними видами джерел наукової та статистичної інформації. Вивчення, узагальнення, систематизації й аналізу її змісту. Формування висновків щодо специфіки досліджуваних процесів та об'єктів, шляхів вирішення визначених проблем розвитку. Презентація повинна складатись з наступних елементів: титульний аркуш, зміст, основна частина, висновки, перелік використаної літератури. Загальний обсяг презентації має складати до 15 сторінок. Зміст презентації доповідається студентами на практичних заняттях. Тематика рефератів приведена нижче. Кожному студенту видається індивідуальне завдання на розроблення презентації. Залежно від інтересів студента йому надається можливість запропонувати свою тему презентації, яку необхідно узгодити з викладачем.

Варіанти ІНДЗ з дисципліни «Економіка підприємства різних форм власності»

1. Правові основи та напрями діяльності підприємства в ринкових умовах господарювання.
2. Ринкове середовище господарювання підприємств та організацій.
3. Шляхи підвищення якості виробничої продукції.
4. Методи управління діяльністю підприємств у ринкових умовах.
5. Методи оцінки і відбору працівників фірми.
6. Шляхи підвищення якості транспортної продукції
7. Амортизаційна політика підприємства в ринкових умовах.
8. Нормування оборотних коштів підприємства.
9. Ефективність використання оборотних коштів підприємства.
10. Визначення необхідного обсягу і джерел фінансування виробничих інвестицій.
11. Особливості економіки перевезень на внутрішньому ринку України.
12. Методика оцінки ефективності виробничих інвестицій за ринкових умов господарювання.
13. Особливості визначення показників ефективності фінансових інвестицій.
14. Чинники підвищення ефективності використання капітальних вкладень і фінансових інвестицій.
15. Загальні та пріоритетні напрями технічних інновацій.
16. Основні тенденції організаційного прогресу на сучасному етапі розвитку підприємства.
17. Оцінка ефективності технічних та організаційних нововведень.
18. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства.
19. Лізинг як форма оновлення технічної бази виробництва.
20. Формування і використання виробничої потужності підприємства.
21. Розвиток міжнародних перевезень на сучасному етапі.
22. Проблеми оподаткування в Україні.
23. Малі підприємства та їх роль у ринкових умовах господарювання.
24. Виробнича та соціальна інфраструктура підприємства.
25. Вимірювання і забезпечення підвищення рівня якості і конкурентоспроможності продукції.
26. Продуктивність праці персоналу підприємства: вимірювання, чинники і резерви підвищення.
27. Форми і системи оплати праці та їх удосконалення.
28. Кошторис виробництва та собівартості продукції.
29. Калькулювання собівартості окремих видів продукції.
30. Ціни на промислову продукцію: загальна характеристика, методи встановлення і регулювання.

10. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота полягає в опрацюванні окремих тем програми або їх частин, які не викладаються на лекціях:

1. Відмінність структури основних фондів транспорту від структури основних фондів інших галузей народного господарства.
2. Закордонний досвід визначення економічної ефективності капітальних вкладень.
3. Вихідні економічні концепції оцінки ефективності інвестицій.
4. Основні економічні показники
5. Механізм функціонування ринку.
6. Кон'юнктура ринку.
7. Транспорт як галузь матеріального виробництва.
8. Особливості транспортної продукції.
9. Показники транспортної продукції.
10. Організаційно-економічне управління технічним розвитком підприємства.
11. Технологічна уніфікація та стандартизація.
12. Виробнича потужність підприємства, чинники, що впливають на неї.
13. Методи визначення виробничої потужності на підприємствах
14. Діагностика фінансово-економічного становища підприємства.
15. Економічна безпека підприємства і шлях запобігання внутрішнім і зовнішнім загрозам.
16. Банкрутство підприємства: механізм визначення і шляхи подолання.
17. Санація господарюючих суб'єктів.
18. Чинники, що визначають рівень собівартості перевезень.
19. Чинники, що впливають на формування розміру прибутку.
20. Основні напрями організації економічної безпеки за окремими функціональними складовими.

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства різних форм власності» використовуються наступні методи навчання: лекції (бесіди і презентації), практичні заняття, інтерактивні заняття (робота в малих групах, кейс-методи, ділові ігри, творчі завдання, тренінги, мозковий штурм, семінари з мультимедійними презентаціями студентів та ін.), індивідуальні заняття, консультації з викладачами, самонавчання на основі конспектів, посібників та іншої рекомендованої літератури, навчальних мультимедійних матеріалів, через електронне навчання в системі Google Classroom.

12. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Відповідно до плану вивчення дисципліни «Економіка підприємств різних форм власності» передбачається проведення поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль передбачає проведення опитування під час практичних занять;
- виконання індивідуальних та інших видів робіт;
- підсумковий контроль реалізується у вигляді іспиту.

Методи контролю:

1. Оцінювання знань студента під час практичних занять.
2. Виконання завдань для самостійної роботи.
3. Виконання розрахункових завдань.
4. Проведення проміжних тестів.
5. Проведення поточного контролю.
6. Проведення підсумкового іспиту.

13. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Формою підсумкового контролю є **іспит**, який складається очно в період призначений деканатом або за індивідуальним графіком, який затверджується навчальним планом. Основною формою підсумкового контролю є тестування, робота над практичним завданням та співбесіда.

14. СХЕМА НАРАХУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ СТУДЕНТИ

Оцінювання окремих видів виконаної студентом навчальної роботи з дисципліни «Економіка підприємств різних форм власності» здійснюється в балах відповідно до табл.14.1.

Таблиця 14.1

Розподіл балів оцінювання успішності студентів з навчальної дисципліни «Економіка підприємств різних форм власності»

Розділ I Поточне тестування та самостійна робота														Розділ II Підсумковий контроль	УСЬОГО
Змістовний розділ 1							Змістовний розділ 2								
T1	T2	T3	T4	T5	T6	KP1	T7	T8	T9	T10	T11	T12	KP2		
	5	5	5		5	10	5		5	5		5	10	40	100

*T1, T2, ..., T12 – теми занять

**KP1, KP2 – контрольні роботи

Виконані види навчальної роботи зараховуються студенту, якщо він отримав за них позитивну рейтингову оцінку.

Поточне оцінювання знань студентів проводиться протягом семестру у наступних формах:

- усного опитування студентів на практичних заняттях та оцінки рівня їх знань;
- перевірки правильності розв'язання практичних задач;
- експрес-опитування (в усній чи письмовій формі).

Загальна оцінка знань студентів за поточним контролем

Результати поточного контролю знань студентів в цілому (за усіма формами робіт) оцінюються в діапазоні від **0** до **60** балів.

Студент допускається до підсумкового контролю за умови виконання вимог навчальної програми та у разі, якщо за поточну навчальну діяльність він набрав не менше **36** балів.

Підсумкове оцінювання знань студентів

Підсумкове оцінювання знань студентів проводиться у формі іспиту.

Критерії оцінювання знань під час іспиту

Максимальна кількість балів, яку можна отримати на іспиту складає **40** балів (див. табл. 14.2).

Таблиця 14.2

Розподіл балів оцінювання при підсумковому контролі з навчальної дисципліни «Економіка підприємств різних форм власності»

Оцінка в балах за поточне оцінювання	Оцінка в балах за підсумкове оцінювання	Оцінка за національною шкалою
54-60	36-40	Відмінно
45-53	30-35	Добре
36-44	24-29	Задовільно
менше 36	менше 24	Незадовільно

Під час оцінювання відповіді на окреме питання додатково враховуються допущені недоліки та помилки, якими вважаються:

- неохайне оформлення роботи (не загальноприйняті скорочення, незрозумілий почерк, використання олівців замість чітких чорнил) (мінус 2 бали);
- неточності в назвах окремих економічних категорій та понять (мінус 4 бали).

Критерії оцінювання відповіді на теоретичні питання білету:

1. Повна відповідь на питання, яка оцінюється **«відмінно»**, повинна відповідати таким вимогам:

- розгорнутий, вичерпний виклад змісту даної у питанні проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання економічних категорій та законів;
- здатність здійснювати порівняльний аналіз різних теорій, концепцій, підходів та самостійно робити логічні висновки й узагальнення;
- уміння користуватись методами наукового аналізу економічних явищ, процесів і характеризувати їхні риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- використання актуальних фактичних та статистичних даних, знань дат та історичних періодів, які підтверджують тези відповіді на питання.

2. Відповідь на питання оцінюється **«добре»**, якщо:

- відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття хоча б одного з пунктів, вказаних вище (якщо він явно потрібний для вичерпного розкриття питання) або, якщо:

– при розкритті змісту питання в цілому правильно за зазначеними вимогами зроблені окремі помилки під час: використання цифрового матеріалу.

3. Відповідь на питання оцінюється **«задовільно»**, якщо:

– відносно відповіді на найвищий бал не зроблено розкриття чотирьох чи більше пунктів, зазначених у вимогах до нього (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);

– одночасно присутні чотири чи більше типів недоліків, які окремо характеризують критерій оцінки питання;

– висновки, зроблені під час відповіді, не відповідають правильним чи загально визначеним при відсутності доказів супротивного аргументами, зазначеними у відповіді;

– характер відповіді дає підставу стверджувати, що особа, яка складає іспит, не зовсім правильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді.

З урахуванням вищевикладеного результати іспиту оцінюються в діапазоні від **0** до **40** балів для студентів. При цьому, якщо відповіді студента на іспиті оцінені менше ніж на 30%, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту та незадовільну загальну підсумкову оцінку.

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результати поточного контролю знань та за виконання завдань, що виносяться на іспиті.

Загальна підсумкова оцінка не може перевищувати **100 балів**.

Загальна підсумкова оцінка в балах, за національною шкалою та за шкалою ЄКТС заноситься до заліково-екзаменаційної відомості, навчальної картки та залікової книжки студента (див. табл. 14.3).

Таблиця 14.3

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
66-73	D	задовільно	
60-65	E		
30-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-29	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

15. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

- робоча навчальна програма дисципліни;
- плани лекцій, практичних занять та самостійної роботи студентів;
- тези лекцій з дисципліни;
- методичні рекомендації та розробки для викладача;
- методичні вказівки до практичних занять для студентів;
- методичні матеріали, що забезпечують самостійну роботу студентів;
- тестові та контрольні завдання до практичних занять;
- перелік питань та завдань для поточного і проміжного контролю знань з дисципліни;
- перелік питань до іспиту, завдання для перевірки практичних навичок під час іспиту.

16. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна (базова):

1. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 488 с.
2. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погрішук Б.В. Економіка підприємства: підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2020. 304 с.
3. Дмитрієв І.А. Економіка підприємства: навч. посіб. для практичних занять і самостійної роботи студентів вищих навчальних закладів. Харків: ХНАДУ, 2018. 292 с.
4. 4. Економіка підприємства: навч. посіб. / О.І. Лисак, Л.О. Андреева, Л.О. Болтянська. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.
5. Економіка підприємства: підручник / Л.Л. Лазебник, В.В. Гурочкіна, Л.В. Слюсарєва та ін.; за заг. ред. Л.Л. Лазебник. Ірпінь: Університет ДФС України, 2021. 426 с. URL: <http://ir.nusta.edu.ua/jspui/handle/123456789/7699>.
6. Економіка підприємства: підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В. Київ: Кондор, 2020. 620 с.
7. Єгорова І.Г., Матукова Г.І., Приймак Н.С. Економіка та організація діяльності підприємств: навч. посіб. Львів: Магнолія. 2019. 330 с.
8. Іванілов О.С. Економіка підприємства: підручник. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 728 с.
8. Козик В.В., Гавриляк А.С., Петрушка Т.О. Організація виробництва: підручник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2020. 256 с.
9. 11. Куц Л.Н. Капітал підприємства: формування та використання. Опорний конспект лекцій. Тернопіль, ТНЕУ, 2019. 105 с. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/38436/1/kucz2019.pdf>.
10. Лисак О.І., Андреева Л.О., Болтянська Л.О. Економіка підприємства: навч. посіб. Мелітополь: Люкс, 2020. 272 с.

Допоміжна:

1. 1. Каліна І.І. Стратегія розвитку аграрного сектору в умовах цифровізації: теорія, методологія, практика. Монографія Житомир: ФОП Євенок О.О., 2020.
2. С.С. Бойко, Г.Я. Холод, О.М. Холод, І.І. Каліна Оцінка ступеня діджеталізації національних агропідприємств. Колективна монографія. К.: ВНЗ Інститут дизайну, архітектури та журналістики, 2020. – С. 456-474 (19 др. стор.).
3. Маслак О.І., Воробйова Л.Д. Економіка виробничого підприємства. ЦУЛ, 2019. 172 с.
4. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: підручник. URL: http://www.srlnest.com/book_1322.html.

5. Причепя І.В. Економіка підприємства. Самостійна та індивідуальна робота студентів: навч. посіб. Вінниця: ВНТУ, 2017. 145 с.

6. Соломіна Г.В. Економіка підприємства: практикум. Дніпро: Біла К.О. 2020. 142 с. URL: <https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/4372/1/Соломіна%20Практикум.pdf>.

7. Управління персоналом: підручник / О.М. Шубалий, Н.Т. Рудь, А.І. Гордійчук, І.В. Шубала, М.І. Дзямулич, О.В. Потьомкіна, О.В. Середа; за заг. ред. О. М. Шубалого. Луцьк: ІВВ Луцького НТУ. 2018. 404 с. URL: <https://lib.lntu.edu.ua/sites/default/files/2021-03/Управління%20персоналом%20підручник%202018.pdf>.

8. Харченко Т., Щегда А. Економіка підприємства: збірник тестів та задач. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 240

17. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

1. Про оплату праці: Закон України від 20.04.95 № 144/95 (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. ст. 121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

2. Господарський кодекс України від 12.01.2019 № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.

3. Про авторське право та суміжні права: Закон України від 23.02.93 р. № 3792-XII (зі змінами і доповненнями). URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/ed_1999_07_16/T379200.html.

4. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 23.12.93 № 3769-XII (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7, ст. 32. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>

5. Про охорону прав на промислові зразки: Закон України від 23.12.93 № 3770-XII (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7, ст. 34. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3688-12#Text>.

6. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 23.12.93 № 3771-XII (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1994. № 7, ст. 36. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>.

7. Про встановлення прожиткового мінімуму та мінімальної заробітної плати: Закон України від 20.10.2009 р. № 1646-VI (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 2010. № 4. ст. 19. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1646-17#Text>.

8. Про оплату праці: Закон України від 02.04.1995 р. № 144/95-ВР (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1995. № 17. ст. 121. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>.

9. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>.

10. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р. №1561-ХІІ. (зі змінами та доповненнями). Відомості Верховної Ради України. 1991. № 47. ст. 646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>.